

Uddannelses-Ø Bornholm

Campus Bornholm

Juni 2026
Version: 1,0

Projektnummer	126
Version	1.0
Udgivelsesdato	24.06.26
Udarbejdet af	KLC
Kontrolleret af	SR

INDHOLD

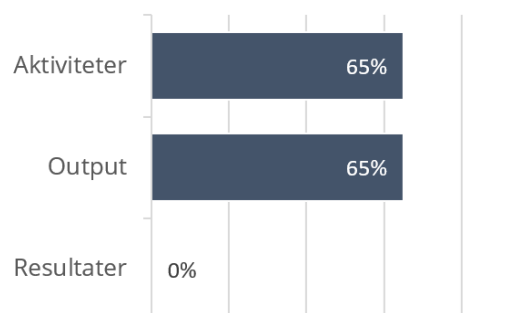
1. Resume.....	3
2. Fakta om projektet.....	4
2.1 Projektets effektkæde.....	5
2.2 Evalueringens datagrundlag.....	6
2.3 Scoring af fremdrift ift. projektmål.....	7
3. Projektstatus.....	8
3.1 Overordnet status.....	8
3.2 Status på aktiviteter.....	8
3.3 Status på programfastsatte output.....	9
3.4 Status på programfastsatte resultater.....	10
4. Projektets implementering.....	11
4.1 Input.....	11
4.2 Rekruttering.....	11
4.3 Virkemidler.....	14
4.4 Outcome & effekt	15
4.5 Forankring.....	17
4.6 Monitorering og opfølgning.....	17
5. Anbefalinger og læring.....	19

1 Resumé

Status på projektets indikatorer

Uddannelses-Ø Bornholm har ved midtvejsevalueringen opnået cirka to tredjedele af de opstillede måltal.

Projektet er godt i gang og fremdrift, især ift. rekruttering, hvor måltallene opsat for evalueringstidspunktet er tæt på realiseret. Studierum og åbne værksteder er etableret samt er den virtuelle guide er implementeret. Det planlagte hybridundervisningslokale bliver nu et multimedieværksted, men står snart færdigt. Vi vurderer på den baggrund, at det er sandsynligt, at projektet når dets måltal.

Note: Ovenstående fremdrift er ift. projektets totale måltal.

Input

Samarbejdet mellem projektets centrale aktører er velfungerende og præget af fælles forståelse og engagement. Projektet har skabt et afsæt for et samarbejde, som ikke tidligere er lykket. Det gode samarbejde understøttes af samlokationen, der gør koordineringen let.

Rekruttering

Vi vurderer, at der er engagement blandt både undervisere og elever, men at projektets aktiviteter i begrænset omfang når bredt ud. Et lavt antal af elever deltager i aktiviteterne – særligt uden for skoletiden, og kendskabet til projektet blandt eleverne er begrænset. Samtidig er der stor variation i målgruppen, hvilket gør det vanskeligt at iværksætte aktiviteter, som opleves relevant for alle. Projektet har haft enkelte succesfulde aktiviteter, men mangler en tydelig prioritering af, hvilke indsatser der skaber størst værdi og deltagelse.

Virkemidler

Vi vurderer, at projektet arbejder med relevante virkemidler, herunder forbedring af studiemiljø og styrkelse af omdømme, men at indsatsen endnu er for begrænset til at skabe tydelige resultater. Aktiviteterne har varierende deltagelse, og effekterne er primært synlige inden for håndværkeruddannelserne. Samtidig er projektets varighed og omfang begrænset i forhold til de langsigtede mål. Vi vurderer, at potentialet for aktiviteter på tværs af uddannelserne på campus endnu ikke fuldt udnyttet.

Outcome & effekt

Vi vurderer, at projektet har styrket samarbejdet på ledelsesniveau og bidraget til et øget niveau af sociale aktiviteter. Effekten på rekruttering og omdømme er fortsat begrænset, og aktiviteterne har endnu ikke tydeligt omsat sig til bred elev-deltagelse eller tydelige rekrutterings resultater. Vi finder at der indsamles positive erfaringer fra de enkelte aktiviteter, men projektets samlede værdiskabelse varierer på tværs af uddannelser. Det er en væsentlig udfordring, at nogle aktører oplever konkrete gevinster, mens andre fortsat har svært ved at se projektets effekt.

Forankring

Vi vurderer, at projektet har taget vigtige skridt mod forankring gennem udvikling af drejebøger for de sociale aktiviteter og gennem et styrket samarbejde i projektledelsen. Der er en fælles forståelse af behovet for at arbejde videre med fælles udfordringer. Der mangler dog en konkret plan for, hvordan centrale indsatser – særligt kommunikationsarbejdet – skal videreføres efter projektperioden.

Monitorering

Vi vurderer, at projektet har en stærk praksis for løbende monitorering af aktiviteter og deltagelse, men mangler en systematisk tilgang til at måle effekt. Det er særligt udfordrende, at dokumentere effekten på rekruttering af nye elever. Projektet har derfor begrænset viden om, hvilke indsatser der skaber værdi, hvilket vi vurderer kan aflæses i den manglende prioritering af de forskellige aktiviteter.

2 Fakta om projektet

Projektet *Uddannelses-Ø Bornholm* tager afsæt i Bornholms udfordringer med at tiltrække og fastholde unge på erhvervs- og videregående uddannelser. På trods af øget fokus på øens udvikling er der fortsat mangel på kvalificeret arbejdskraft. Projektet bygger på erfaringerne fra *Boost Bornholm* og retter sig mod de udfordringer, der findes i rekruttering og fastholdelse af studerende.

Formålet med *Uddannelses-Ø Bornholm* er at øge antallet af studerende på Bornholm gennem en integreret indsats, der forbedrer rekrutteringen, styrker studiemiljøerne og fremmer samarbejdet med erhvervslivet. Projektet sigter mod at tiltrække unge til både erhvervsuddannelser og videregående uddannelser, samtidig med at der skabes en stærkere relation mellem uddannelserne og arbejdsmarkedet på Bornholm.

Uddannelses-Ø Bornholm består af fire spor:

- **Spor 1: Rekruttering til uddannelserne i campusfællesskabet**

Dette spor fokuserer på at tiltrække unge og voksne uden job eller uddannelse, både på Bornholm og udenfor øen. Det skal ske gennem målrettede rekrutteringskampagner og tæt samarbejde med jobcentre og uddannelsesinstitutioner, for at sikre højere optagelse på de relevante uddannelser.

- **Spor 2: Etablering af studiemiljøer/åbne værksteder mm. for at styrke tilknytningen til uddannelserne i Campus Fællesskabet**

Fokus her er at forbedre de fysiske og sociale rammer for de studerende, bl.a. ved at etablere åbne værksteder og styrke fællesskabet blandt studerende. Dette skal øge tilknytningen til uddannelserne og skabe et miljø, der understøtter både faglig og social trivsel.

- **Spor 3: Etablering af multimedierum i campusfællesskabet**

Dette spor handler om at skabe fleksible undervisningstilbud gennem etablering af et hybridundervisningslokale, som både understøtter fysisk og online undervisning. Målet er at øge tilgængeligheden af uddannelserne og tilbyde fleksible læringsmuligheder for studerende.

- **Spor 4: Markedsføring af uddannelsesmuligheder i campusfællesskabet**

Etablering af et online univers, som præsenterer uddannelsesmulighederne på Bornholm og markedsfører campusfællesskabet. Dette spor vil gøre det nemmere for potentielle studerende at få information om og blive tiltrukket af uddannelsesmulighederne på øen.

FAKTA-BOKS

Tilskudsmodtager	Campus Bornholm
Sagsbehandler	Annette Zeh
Finansieringskilde	Socialfonden Plus (ESF+)
Indsatsområde	Kompetencer til fremtiden (ESF 2.1)
Samlet budget	DKK 11.544.670
Bevillingsperiode	03-04-2024 – 31-12-2027

2.1 Projektets effektkæde

Projektets effektkæde er sammenfattet i tabellen herunder. Evalueringen har især fokus på outcome, som er bindeleddet mellem projektets umiddelbare output/leverancer og effekterne på længere sigt, hvilket er nærmere udfoldet i afsnit 4.4.

Tabel 1: Projektets effektkæde

Indhold	Aktiviteter
Input	▪ Erfaringer fra projektet Boost Bornholm. ▪ Økonomisk partner 1: Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole. ▪ Økonomisk partner 2: Københavns Professionssskole. ▪ 11.544.670 kr.
Hovedaktiviteter (Virkemidler)	1) Rekruttering til uddannelserne i campusfællesskabet. 2) Etablering af studemiljøer/åbne værksteder mm. for at styrke tilknytningen til uddannelserne i Campus Fællesskabet. 3) Etablering af multimedierum i campusfællesskabet. 4) Etablering af online univers for præsentation og markedsføring af uddannelsesmuligheder i campusfællesskabet.
Output	▪ En forbedring på måltal i den årlige elevtilfredshedsundersøgelse. ▪ Et multimedierum undervisningslokale. ▪ Online univers. ▪ 474 elever forventes at deltage i forløb i projektet med henblik på fastholdelse på et studie. ▪
Outcome	Se afsnit 4.4
Effekter (ikke programspecifikke resultater)	▪ Et gennemført forløb udgør en deltagelse i et forløb i regi af projektet med dokumentation for færdiggørelse. Dette vil ved projektets afslutning være et minimum af 450 deltagere, der har gennemført forløb i projektet. Dette vil blive målt i projektet som resultatindikatorer.

I nedenstående tabel præsenterer vi kort de primære målsætninger for den annoncering, som projektet har fået bevilliget tilsagn gennem. Tabellens indhold er vores fremstilling på baggrund af annonceringsmaterialet.

Tabel 2: Formål med annonceringen

Indhold	Fra evalueringsoplægget
Formål med annonceringen <i>Herunder den problemstilling annonceringen skal bidrage til at løse samt de forventede effekter af projektet.</i>	▪ De erhvervsuddannede er en vigtig gruppe, når det handler om mangel på uddannede med STEM-kompetencer. Det gælder også på vigtige velfærdsområder som f.eks. sundhedsområdet. ▪ Der er også behov for en indsats, der sikrer fere faglærte. Dette kan f.eks. ske via uddannelsesvejledning, opkvalificering af de unges undervisere og vejledere, så de vil kunne give et retvisende billede af både uddannelse, job og karrierevej, ved at styrke overgangen fra grundskole eller FGU til erhvervsuddannelserne samt ved fastholdelsesindsatser. ▪ Også en løsning af lærepladsudfordringer er afgørende. Lærepladsudfordringen handler både om en mangel på lærepladser og om udfordringer med at matche de relevante lærlinge til eksisterende lærepladser. Der kan f.eks. rådes bod herpå gennem indsatser, der kvalificerer det opsøgende arbejde i forhold til virksomhederne og øger virksomhedernes viden om de unge og deres potentialer, samt fleksible oplæringsmuligheder som f.eks. kombinationsaftaler. ▪ En væsentlig del af udfordringen på erhvervsuddannelserne er endvidere relateret til at undgå frafald af andre årsager. Her kan kompetenceudvikling af lærere, indholdsmæssig udvikling af fagene, trivsel, gode læringsmiljøer og andre tiltag være med til at fastholde de unge.
Kritiske antagelser i effektkæden <i>Hvilke forhold påvirker særligt, om projektet vil bidrage til de ønskede effekter?</i>	▪ Nøglepersoner forlader projektet: I de beskrevne aktiviteter afhænger gennemførelsen af nøglepersoner som projektleder og udviklingskonsulenter, der er centrale for at sikre en professionel proces. Som et mindre ø-samfund er Bornholm udsat, hvis medarbejdere forlader projektet. Risikoen håndteres ved at sikre gode arbejdsforløb og engagerede ansatte hos Campus Bornholm og øvrige aktører, samt at organisationerne er robuste nok til at håndtere udskiftning af medarbejdere. ▪ Rekruttering til uddannelse og jobs med udfordret arbejdstid, løn og bolig: Projektet arbejder indenfor områder med lav løndannelse og skæve arbejdstider. Med den kommende tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet på Bornholm vil efterspørgslen efter arbejdskraft stige, hvilket kan føre til, at kandidater søger andre brancher med bedre løn og arbejdstider. Derudover er boligforhold essentielle for projektets deltagere, og uden tilstrækkelige leve- og boforhold kan projektets aktiviteter blive vanskelige at gennemføre.

2.2 Evalueringens datagrundlag

Evalueringen er grundlæggende baseret på semistrukturerede interviews med projektholder og udvalgte projektpartnere/-deltagere. Vi gennemførte interviews med 15 deltagere: 9 medarbejdere på uddannelsesinstitutionerne, 3 fra projektholderteamet og 3 elever.

I forbindelse med evalueringen har vi desuden udsendt et elektronisk spørgeskema til udvalgte deltagere i indsatsen. Spørgeskemaet er sendt ud til 26 deltagere, hvoraf 25 respondenter har besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 96 %. Deltagerne er udvalgt af projektholder og er kun i meget begrænset omfang repræsentative for projektets målgruppe. Alle eleverne kom fra håndværkeruddannelserne, og givet projektets store fokus på netop denne gruppe vil vi forvente, at resultaterne er mere positive, end hvad der kan forventes i andre dele af målgruppen. Fortolkningen af disse fund kræver derfor, at vi tager forbehold for denne positive bias.

Både spørgeskema og interviews giver et indblik i såvel det forventede som allerede opnåede udbytte blandt deltagere, men udgør ikke en præcis beskrivelse af indsatsens effekt-skabelse.

2.3 Scoring af fremdrift ift. projektmål

Vurderingen af projektets målopnåelse er primært baseret på *fremdrift ift. outputmål* og sekundært *fremdrift ift. aktivitetsmål*. Scoren tildeles på baggrund af en helhedsvurdering af projektets målopnåelse, men med udgangspunkt i projektets kvantitative målopnåelse på evalueringstidspunktet. Nedenstående tabel over sammenhæng mellem målopnåelse og trafiklysscore er vejledende.

Tabel 3: Vejledende sammenhæng mellem målopnåelse og trafiklys

Trafiklys	Målopnåelsen er	Midtvejsevaluering	Slutevaluering
Grøn	... som ønsket eller bedre	45 % +	95 % +
Grøn	... lidt under det ønskede niveau	35-44 %	81-90 %
Gul	... noget under det ønskede niveau	24-34 %	65-80 %
Rød	... meget under det ønskede niveau	15-24 %	20-64 %
Rød	... ikke eksisterende eller tæt på	0-14 %	0-19 %

3 Projektstatus

Afsnittet indeholder en kort fremstilling af status for projektets fremdrift. Vi indleder med en kort overordnet status. Dernæst følger en status på henholdsvis projektets aktivitetsmål (afsnit 3.2), projektets outputmål (afsnit 3.3) samt projektets resultatmål (afsnit 3.4) som angivet i projektets eget indikatorskema, der er aftalt med Erhvervsstyrelsen.

3.1 Overordnet status

Projektet *Uddannelses-Ø Bornholm* er ved midtvejsevalueringen godt i gang og har opnået fremdrift på flere områder. Især rekrutteringen af deltagere til uddannelsesinstitutionerne har været succesfuld, hvor de er lykkedes med at rekruttere 279, som allerede er i gang med deres forløb, ud af de i alt forventede 474 elever. Der er etableret studiemiljøer og åbne værksteder som planlagt, hvilket forventes at styrke det sociale miljø til uddannelserne i campusfællesskabet.

De aktiviteter, der relaterer sig til opbygningen af den virtuelle guide, er blevet ændret fra en VR-guide til en virtuel-rundvisning uden VR. Projektholder fortæller, at beslutningen er truffet ud fra erfaringer fra lignede guides. Den virtuelle guide er ved evalueringstidspunktet blevet udviklet. Derimod er opbygningen af hybridundervisningslokalet endnu ikke afsluttet. Efter planen skal lokalet stå klar i sommeren 2026, men da en projektpartner allerede har hybridlokaler i alle deres klasserum, har projektholder besluttet, i stedet at lave et multimedieværksted. Projektholder håber, at det vil blive mere brugt end endnu et hybrid-lokale.

Projektet har allerede opnået de første resultater fra de gennemførte aktiviteter, hvilket indikerer, at det er på rette spor. De langsigtede effekter, såsom øget tilknytning til uddannelserne på Bornholm, kan ikke på nuværende tidspunkt vurderes, men aktiviteterne er godt i gang.

Samlet set har projektet gjort gode fremskridt, og der er fortsat mulighed for at opnå de opstillede mål, så længe det nuværende aktivitets niveau fortsætter.

3.2 Status på aktiviteter

På evalueringstidspunktet er 65 % af de opstillede aktivitetsmål nået, beregnet som et simpelt gennemsnit. Status for de enkelte aktivitetsmål er gengivet i tabellen nedenfor.

Tabel 4: Status på de opstillede aktivitetsmål per 28.02.2026

Aktivitet	Måltal	Status	Målopnåelse i procent
Rekruttering af deltagere til uddannelse	474	279	59 %
Etablering af studiemiljø/åbne værksteder	5	5	100 %
Etablering af hybridundervisningslokale	1	0	0 %
Etablering af virtuel guide	1	1	100 %

Note: Projektets målopnåelse af indrapporteret til evaluatør af bevillingsmodtager. Bevillingsmodtager er ansvarlig for, at måltallene er indrapporteret korrekt.

Projektet er godt i gang med at gennemføre de planlagte aktiviteter. Der er etableret studiemiljøer og åbne værksteder, som var en vigtig aktivitet i forbindelse med at øge tilknytningen til uddannelserne på Bornholm. Rekrutteringen af deltagere er også en af de primære aktiviteter, og her er der aktuelt rekrutteret 279 ud af de planlagte 474 deltagere. Det skal bemærkes, at ambitionen om 474 nye deltagere er opdelt på mål både i og efter projektperioden, hvilket betyder, at ikke alle forventes at afslutte deres uddannelse inden projektets afslutning. Vi vurderer i afsnit 4.2 og 4.6, at projektet har svært ved at identificere effekten af rekrutteringsaktiviteterne og dermed vurdere, hvorvidt disse påvirker elevernes uddannelsesvalg. Måltallet skal derfor ses i lyset af denne udfordring, som vi uddyber i de relevante afsnit.

Etableringen af et hybridundervisningslokale er aktuelt ikke gennemført. Projektleder fortæller, at planen for dette lokale er blevet ændret, så der i stedet bliver oprettet et multimedieværksted, som de håber, at flere elever vil få gavn af. Årsagen er, at en projekt partner allerede har hybridlokaler i alle klasserum og et ekstra risikerer at blive overflødig. Projektholder vurderer derfor, at et multimedieværksted kan komme flere elever til gavn.

Projektet er godt i gang med etablering af studiemiljøer og rekruttering. Etableringen af hybridundervisningslokalet er forsinket på grund af projektændringer, men vi vurderer, at det sandsynligt at projektet kan nå aktivitetsmålene.

3.3 Status på programfastsatte output

På evalueringstidspunktet er 65 % af de opstillede outputmål nået, beregnet som et simpelt gennemsnit. Status for de enkelte outputmål er gængivet i tabellen nedenfor.

Tabel 5: Status på de opstillede outputmål per 28.02.2026

Output	Måltal	Status	Målopnåelse i procent
Antal deltagere	474	279	59 %
Studiemiljøer / åbne værksteder etableret	5	5	100 %
Hybridundervisningslokale taget i brug	1	0	0 %
Virtuel guide er aktiv	1	1	100 %

Note: Projektets målopnåelse af indrapporteret til evaluatør af bevillingsmodtager. Bevillingsmodtager er ansvarlig for, at måltallene er indrapporteret korrekt.

Projektets outputmål er tilsvarende aktivitetsmålene, hvorfor vi ikke kommenterer yderligere på dem her, men henviser til den ovenstående gennemgang.

3.4 Status på programfastsatte resultater

På evalueringstidspunktet er 0 % af de opstillede resultatmål nået, beregnet som et simpelt gennemsnit. Status for de enkelte resultatmål er gengivet i tabellen nedenfor.

Tabel 6: Status på de opstillede resultatmål per 28.02.2026

Indikator	Måltal i projektperioden	Måltal efter projektperioden	Status	Målopnåelse i procent
Antal deltagere, der har gennemført forløb	336	450	0	0 %

Note: Projektets målopnåelse af indrapporteret til evaluatør af bevillingsmodtager. Bevillingsmodtager er ansvarlig for, at måltallene er indrapporteret korrekt. - angiver, at projektholdet endnu ikke er begyndt at samle data ind på denne indikator. 'Målopnåelse i procent' er beregnet pba. måltallene for den samlede projektperiode.

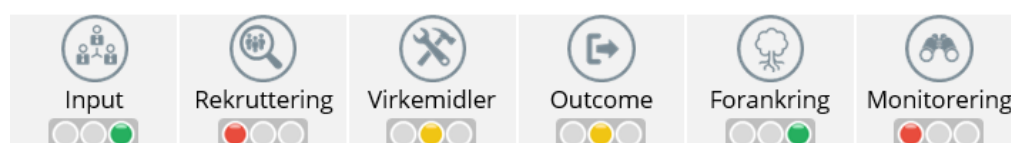
Ved evalueringstidspunktet har projektet opnået 0 % af resultatmålet. Da projektet er bundet op på målgruppens gennemførelse af deres respektive uddannelser, er det dog forventeligt, at afrapporteringstidspunkterne ikke matcher direkte med de forskellige afsluttede uddannelsesforløb. Som det fremgår af aktivitetsmålene og outputmålene, flugter antallet af indskrevne elever på uddannelserne med måltallet for perioden. Vi vurderer derfor, at antallet af deltagere, som gennemfører forløbene, er en smule forskudt i forhold til afrapporteringsperioden. Det kan forklare projektets foreløbige status på 0 %.

På baggrund af antallet af rekrutterede deltagere vurderer vi, at projektet har gode forudsætninger for at nå sine resultatmål.

4 Projektets implementering

I dette afsnit præsenterer vi vores vurdering af projektets implementering ud fra seks faste evalueringsparametre. Figuren nedenfor giver et overblik over evalueringens konklusioner i forhold til de seks parametre. En grøn score indikerer en tilfredsstillende implementering, evt. med nogle få forbedringspotentialer; en gul score indikerer et behov for at adressere visse udfordringer og en rød score indikerer, at der er ét eller flere forhold, som ikke er tilfredsstillende.

Figur 7 Tildeling af scorer for de seks evalueringsparametre

Forklaring af scorer:

	Grøn score	Projektimplementeringen er tilfredsstillende. Få forbedringspotentialer.
	Gul score	Et eller flere elementer i projektimplementeringen bør have fokus.
	Rød score	Kritiske forhold i projektimplementeringen. Væsentlige forbedringspotentialer

I de følgende afsnit uddyber vi vurderingerne af projektet under de enkelte parametre.

4.1 Input

Samarbejdet mellem aktørerne er stærkt, men projektets værdi opleves ulige på tværs af uddannelserne. Overordnet vurderer vi, at samarbejdet mellem projektets centrale aktører er velfungerende og bygger på en fælles forståelse af udfordringen samt et ønske om at adressere problemerne i fællesskab. De forskellige uddannelsesinstitutioner omtaler en positiv tone og en stor grad af enighed på projektledelsesmøderne. Den fysiske tilstedeværelse af alle aktører på én lokation betyder, at samarbejdet er præget af let kommunikation og koordinering, hvilket medvirker til, at projektets ledelsesniveau oplever samarbejdet som velfungerende.

Flere af projektets parter fortæller, at de ser projektet som en måde at kickstarte den fælles koordinering af sociale og kommunikations indsatser på tværs af de forskellige skoler. De fortæller, at det fra starten var intentionen, at skolerne på Campus kunne løfte fælles udfordringer, som for eksempel rekruttering og fastholdelse af elever, men at dette arbejde aldrig for alvor kom i gang. Projektet kan derfor være en måde at sætte dette arbejde i gang på, og flere aktører møder denne mulighed med stor entusiasme.

4.2 Rekruttering

Der er gode initiativer og lokal opbakning til projektet, men indsatsen fremstår spredt og uden tydelig prioritering af de mest virksomme aktiviteter.

Projektet er lykkedes med at rekruttere en betydelig gruppe ukrainere til uddannelserne, hvilket betyder, at projektet opfylder de opstillede måltal for rekruttering. Dette er sket gennem målrettet kommunikation på ukrainsk samt adgang til relevante ukrainske kommunikationskanaler via en ansat med tilknytning til målgruppen. Ukrainske deltagere

indgår dog ikke i projektets oprindelige målgruppe og bidrager derfor kun i begrænset omfang til projektets overordnede formål. Fordrevne fra Ukraine er desuden en målgruppe med en usikker fremtid, og deres deltagelse understøtter derfor ikke nødvendigvis projektets langsigtede målsætninger om flere beboere på Bornholm.

Vi har kun talt med et begrænset antal elever fra erhvervsuddannelserne, herunder elever fra tømrer- og elektrikeruddannelserne, hvorfor det er vanskeligt at generalisere vores fund til samtlige elever på Campus Bornholm. Samtidig var eleverne fra Grundforløb 2, som på evalueringstidspunktet kun havde gået kort tid på skolen, hvilket begrænser, hvor mange aktiviteter vi kan forvente, at de har haft kontakt med. Eleverne vi har talt med kender projektet under navnet "ELSK Bornholm", men de kan ikke redegøre for dets indhold. I projekter som dette er det ikke overraskende, at eleverne ikke har et indgående kendskab til projektet, men det er mere bekymrende, at de har svært ved at nævne projektets aktiviteter. Når vi spørger bredt til, hvilke aktiviteter de har deltaget i på deres skole inden for det seneste år, nævnes Studiemiljø-Challenge hurtigt, og denne aktivitet vurderer de som meget positiv, men ingen andre aktiviteter bliver fremhævet. En mulig forklaring er, at eleverne kun har gået kort tid på skolen. Blandt respondenterne i spørgeskemaet, som repræsenterer en bredere gruppe, men stadig udelukkende erhvervselever, har flest deltaget i Studiemiljø-Challenge (48 %), mens den næstmest besøgte aktivitet er Anderledes Dag med 28 %. Herefter falder deltagelsen markant.

Særligt aktiviteter, der ligger uden for skoletiden, udfordrer projektets rekruttering, da meget få eller ingen elever deltager i disse. Eleverne fortæller, at de har en travl hverdag med mange andre forpligtelser og interesser. Samtidig er der stor variation i den målgruppe, som projektet forsøger at tiltrække. Nogle elever er unge og prioriterer fritidsinteresser og sociale aktiviteter uden for skolen, mens andre er voksne med familier. Vi vurderer, at det er vanskeligt at designe aktiviteter, der i samme grad appellerer til begge grupper. Vi vurderer derfor, at det vil være mest hensigtsmæssigt for projektet at fokusere på de unge, da denne gruppe både har størst risiko for at fraflytte Bornholm og samtidig er lettere at engagere i aktiviteter, der kan styrke deres tilknytning til øen.

Tabel 8: Andel af respondenter der har set nogle af projektets rekrutterings aktiviteter, og hvilke af disse der havde størst betydning for deres uddannelsesvalg

Rekrutteringsaktiviteter	Andel der har lagt mærke til	Andel hvor det har haft størst betydning for uddannelsesvalg
BUM – Bornholms uddannelses messe	32%	11%
Plakater og reklamer	28%	6%
Åbne Værksteder	24%	22%
Rundvisning på Campus Bornholm	20%	0%
Besøg af repræsentanter fra Campus Bornholm på din tidligere skole	16%	6%
Instagramprofil ELSKBornholm	12%	0%
Andre hjemmesider	12%	6%
Reklamefilm på færge	8%	0%
Hjemmesiden ELSKBornholm.dk	4%	0%
Jobmesser	4%	0%
Nakkestøttebetræk på fly	0%	0%

Note: N = 25 og 18. Respondenterne blev spurgt: "Har du før din studiestart lagt mærke til nogle af følgende aktiviteter eller informationer om uddannelser på Bornholm?" og "Hvilke aktiviteter eller informationer havde størst betydning for dit valg af uddannelse?". "Andel der har lagt mærke til" summerer ikke til 100 %, da respondenterne kunne vælge flere svar og svarkategorierne "Jeg har ikke lagt mærke til nogle af de ovenstående" (12 %) og "Ved ikke/ikke relevant" (16 %) er udeladt. Spørgsmålet til hvilke aktiviteter der har haft størst betydning for deres uddannelsesvalg er kun stillet til respondenter der har lagt mærke til en eller flere aktiviteter. Svarkategorien "De påvirkede ikke mit uddannelsesvalg" (50 %) er blevet udeladt.

Når det gælder rekruttering af nye elever til uddannelserne, har uddannelseslederne og underviserne svært ved at pege på tydelige succeser. Antallet af indsatser og aktiviteter er højt, men effekten af disse er vanskelig at dokumentere. Projektledelsen peger på, at nogle uddannelser har oplevet en stigning i antallet af besøgende til åbent hus-arrangementer, men at denne udvikling ikke entydigt kan tilskrives projektet, da uddannelserne også gennemfører egne rekrutteringsaktiviteter uafhængigt af Uddannelses-Ø Bornholm. Projektpartnerne har således vanskeligt ved at identificere konkrete resultater af den eksterne kommunikation. Flest respondenter i spørgeskemaet kender til Bornholms Uddannelsesmesse, har set plakater eller reklamer og er bekendt med muligheden for åbne værksteder. Særligt åbne værksteder og Bornholms Uddannelsesmesse oplever respondenterne som faktorer, der har haft betydning for deres uddannelsesvalg. Da eleverne ikke har et klart kendskab til projektet og dets aktiviteter, kan vi dog ikke med sikkerhed vurdere, om disse aktiviteter direkte kan tilskrives Uddannelses-Ø Bornholm. Resultaterne skal derfor fortolkes med forsigtighed, da antallet af respondenter er lavt og ikke repræsentativt for hele målgruppen.

De adspurgte lærere fremstår engagerede i og positive over for projektet og dets formål. Flere glæder sig over, at der bliver gjort en aktiv indsats for at skabe et bedre studiemiljø for deres elever, og de anerkender projektets centrale præmis: at et bedre studiemiljø giver et bedre omdømme, som gør skolen mere attraktiv for nye elever. Vi oplever dog igen en forskel mellem erhvervsuddannelserne og de øvrige projektparter, idet lærerne hos

sidstnævnte i højere grad taler om forventninger til projektets effekter frem for konkrete oplevelser. Underviserne på BH Sund og KP oplever i mindre grad projektet end underviserne på Campus Bornholm.

Vi vurderer, at projektet i højere grad bør fokusere på de aktiviteter, der dokumenteret skaber værdi og bidrager til rekruttering. På nuværende tidspunkt gennemføres der mange forskellige aktiviteter både i relation til studiemiljø og ekstern kommunikation, men projektledelsen har vanskeligt ved at identificere, hvilke der har størst effekt. Vi vurderer derfor, at projektet bør udvikle en systematisk tilgang til at måle effekten af aktiviteterne og på den baggrund prioritere de indsatser, der skaber størst værdi.

4.3 Virkemidler

Projektet har en klar og relevant målsætning, men der er endnu begrænsede tegn på, at aktiviteterne skaber den ønskede effekt. Projektets formål er at få

flere til at uddanne sig på Bornholm og efterfølgende i job, så flere vælger at blive boende på øen. Det centrale spørgsmål er derfor: Hvordan flugter projektets aktiviteter med disse målsætninger, og ser vi tegn på, at de virker?

En central antagelse i projektet er, at et bedre studiemiljø på uddannelserne vil føre til et styrket omdømme, hvilket kan få flere til at vælge en uddannelse i campusfællesskabet. At forbedre et omdømme er imidlertid en langsigtet proces, der kræver vedvarende investeringer i både ekstern kommunikation og interne aktiviteter. I dette projekt er ambitionen ikke kun at styrke uddannelsernes omdømme, men også at øge interessen for at tage en uddannelse uden for de større byer. Projektet repræsenterer imidlertid en relativt begrænset og kortvarig indsats, hvilket vanskeliggør muligheden for at identificere tydelige resultater.

Unge uddannelsesvalg påvirkes af mange faktorer, hvoraf kun få kan påvirkes direkte af projektet. Hvis vi fokuserer på den tidlige, men direkte observerbare del af effektkæden, har vi mulighed for at sandsynliggøre, om projektet kan bidrage til den ønskede effekt. Vi ser på evalueringstidspunktet nogle tegn på, at projektets aktiviteter skaber denne effekt, men det er uklart præcist hvilke. Deltagerantal er en måde at opgøre dette på og projektet har gennemført en lang række aktiviteter med varierende tilslutning. Nogle aktiviteter, som fx Anderledes-dag, en koncert og den allerede nævnte Studiemiljø-Challenge er lykkedes at samle store antal elever (60+), mens aktiviteter som fx Social café med besøg fra DGI Bornholm, Croquistegning på Bhsund og de Åbne værksteder trækker færre (1-13). De fleste af aktiviteterne har haft et pænt deltagerantal ifølge projektet logbog og dermed god mulighed for at påvirke studiemiljøet og i sidste ende, elevernes tilknytning til Bornholm.

Alligevel fortæller flere undervisere og fremtidskaptajner, at der har været udfordringer med at tiltrække deltagere til aktiviteter, særligt dem udenfor skoletiden. De beskriver enkelte aktiviteter hvor det har været svært at opstøve deltagere og som derfor desværre kun kan have minimal indflydelse på fællesskabet. Sociale aktiviteter i skoletiden er en måde at samle mange elever på, men kan ikke alene være bærende for fællesskabet. Vi anerkender, at projektet arbejder med en målgruppe der er svær at holde på skolen, særligt efter den påkrævede undervisning, men det virker ikke tydeligt for hverken undervisere eller projektledelse præcist hvilke aktiviteter der bidrager mest til at styrke fællesskabet i og på tværs af uddannelserne.

Vi ser, som nævnt ovenfor, at projektet indtil videre har haft størst effekt i forhold til at styrke fællesskabet i og på tværs af håndværkeruddannelserne, mens effekten på de øvrige uddannelser er begrænset. Campusfællesskabet giver mulighed for at skabe aktiviteter på tværs af uddannelser og institutioner, men vi vurderer, at dette potentiale endnu ikke er blevet udnyttet i væsentlig grad. Vi anerkender, at nogle uddannelser er mere oplagte at samle i fælles aktiviteter end andre, men vi vurderer, at tværgående aktiviteter kan bidrage til at skabe sociale relationer på tværs af uddannelse og baggrund.

Blandt eleverne på håndværkeruddannelserne svarer 46 %, at de i høj eller meget høj grad har mødt studerende fra andre uddannelser via projektets aktiviteter. Det tyder på, at aktiviteterne har den ønskede tværgående effekt, i hvert fald blandt elever inden for samme område. Som nævnt er spørgeskemabesvarelsene kun baseret på elever fra håndværkeruddannelserne, og vi forventer derfor, at andelen er lavere for de øvrige uddannelser. Svarene peger dog på, at projektets indsats for denne gruppe har den ønskede effekt.

Ud over det sociale vil mulighederne for job og bolig efter endt uddannelse være en vigtig forudsætning for varig tilknytning til Bornholm. Vi vurderer, at der på nuværende tidspunkt ikke samarbejdes med relevante arbejdspladser i tilstrækkelig grad. Et stærkere fokus på sådanne relationer vil kunne styrke uddannelsernes samlede tilbud og samtidig øge sandsynligheden for, at eleverne bliver på Bornholm efter endt uddannelse. Udbuddet af job og boliger er ikke en del af projektet og ligger uden for projektets direkte kontrol, men disse forhold er samtidig centrale forudsætninger for varig tilknytning til Bornholm og vil kunne styrke projektets bidrag til dets overordnede formål.

4.4 Outcome & effekt

Projektet har skabt øget energi og fælles retning, men indsatsen mangler endnu at vise dokumenterbare resultater.

Som nævnt ovenfor har projektet bidraget til at opbygge et tættere samarbejde på tværs af ledelsen i campusfællesskabet. De forskellige uddannelsesinstitutioner står over for mange af de samme udfordringer og vil derfor have stor gavn af at kunne koordinere deres aktiviteter, både når det gælder tiltrækning af nye elever og samskabelse af et forbedret studiemiljø. Flere projektparter fortæller, at samarbejdet har været tænkt ind fra starten af campusfællesskabet, men aldrig for alvor er kommet i gang. De ser derfor projektet som en mulighed for at få sat dette arbejde i gang og er på evalueringstidspunktet lykkes med at identificere fælles udfordringer, definere potentielle løsninger og, i kræft af projektet, har iværksat en række af dem.

Projektet har givet anledning til flere studieevents og en mere aktiv kommunikationsstrategi rettet mod målgruppen på og uden for Bornholm. Uddannelseslederne og underviserne oplever, at der siden projektets opstart er blevet arrangeret flere og mere omfattende studieevents, hvilket har givet eleverne flere tilbud. Som nævnt ovenfor har nogle aktiviteter haft succes med at samle mange elever og flere af disse ville ikke være blevet gennemført uden projektet. Generelt omtaler projektparterne et højere energiniveau og en større lyst til at arrangere og afprøve nye former for events, der kan være med til at styrke fællesskabet. Det øgede aktivitetsniveau har også bidraget til et forbedret fysisk studiemiljø, som eleverne selv har været med til at designe og skabe i forbindelse med Studiemiljø-Challenge.

På trods af stor entusiasme og energi blandt uddannelseslederne oplever vi dog, at der er uenighed om projektets foreløbige værdiskabelse. Ledelsen for de forskellige erhvervsuddannelser på Campus Bornholm oplever, at projektet er godt i gang og allerede har bidraget til forbedret studiemiljø. De fremhæver især Studiemiljø-Challenge som givende for eleverne og som en aktivitet, der har skabt både fællesskab og tilslutning til skolen på en fagligt relevant måde.

Omvendt oplever BH Sund og KP i langt mindre grad effekter af projektet. De fortæller, at de ser frem til, at projektet for alvor kommer i gang, og de har svært ved at pege på aktiviteter, som har adresseret deres elevers behov. Der er først for nylig blevet afholdt et møde med underviserne på disse skoler, hvor idéer kunne udveksles, og projektet kunne præsenteres, hvorfor ledelsen fra disse to projektparter, fortsat mangler at se projektets værdi.

Det er vores vurdering, at det er en væsentlig udfordring, hvis nogle uddannelser i projektet i højere grad tilgodeses end andre. Vi anerkender, at der er forskelle i de udfordringer, der er forbundet med at forbedre studiemiljøet på tværs af de forskellige uddannelser, men vi vurderer samtidig, at projektet risikerer at skabe en skæv oplevelse af udbytte og relevans, hvis der ikke iværksættes meningsfulde aktiviteter for alle involverede uddannelser. Konsekvensen kan være, at undervisere og elever på nogle uddannelser i mindre grad oplever reel værdi af projektet, hvilket svækker projektets samlede effektskabelse og gør det vanskeligere at indfri dets formål.

Alle projektpartnere fortæller, at de nu kommunikerer mere fælles og mere aktivt opsøger målgruppen, hvor den befinder sig. Samtlige folkeskoler på Bornholm er blevet besøgt, og flere institutioner på Sjælland indgår nu i planerne. Samtidig er nye og kreative kommunikationskanaler taget i brug, såsom Instagramprofilen ELSKBornholm samt målrettede breve til elever, der er blevet afvist på lignende uddannelser.

Det er vanskeligt at vurdere, hvorvidt projektet har haft succes med at tiltrække flere elever til uddannelserne. Vi vurderer, at arbejdet med at skabe et forbedret studiemiljø stadig befinder sig i en tidlig fase og endnu ikke har medført et styrket omdømme. Det er samtidig uklart, hvorvidt rekrutteringsaktiviteterne har haft succes med at tiltrække nye elever, og i givet fald hvilke aktiviteter der har haft effekt. Projektholder har ikke opstillet konkrete mål for kommunikationens rækkevidde og har ved evalueringstidspunktet ikke haft mulighed for at teste deres metode til at opgøre, hvor mange nye elever der kan tilskrives projektets aktiviteter. Et nyligt åbent hus-arrangement har været en stor succes, men det har ikke været muligt ved evalueringstidspunktet at vurdere, om det kan tilskrives projektet.

Vi vurderer, at projektet har gode forudsætninger for at få succes med at tiltrække flere fra målgruppen til at tage en uddannelse på Bornholm, men at arbejdet nu bør fokusere på de indsatser, der virker, både i forhold til tiltrækning af nye elever og arbejdet med det interne studiemiljø. Det er derfor vigtigt, at projektet prioriterer at indsamle viden om indsatsernes effekt for at kunne træffe nogle oplyste valg og fravalg.

Vi vurderer desuden, at projektet på nuværende tidspunkt kun i begrænset omfang adresserer de forhold, der har betydning for fastholdelsen af eleverne efter afsluttet uddannelse. Spørgeskemabesvareelserne viser, at 92 % af respondenterne i høj eller meget høj grad forventer at tage en læreplads på Bornholm, og at 60 % ligeledes i høj eller meget høj grad forventer at blive på Bornholm efter uddannelsen. Eleverne er altså i høj grad villige til

at blive og arbejde på Bornholm efter endt uddannelse, og vi vurderer dermed, at der eksisterer et solidt grundlag for at styrke projektets langsigtede mål, men at en målrettet indsats mod de muliggørende forudsætninger har evnen til at række langt.

Det er samtidig vigtigt, at vi anerkender, at det er relevant først at have fokus på at styrke elevernes sociale netværk og tilhørsforhold under uddannelsen, da sociale relationer udgør en væsentlig forudsætning for varig tilknytning. Samtidig vurderer vi, at projektet på længere sigt med fordel kan rette et større fokus mod elevernes muligheder for job og bolig efter endt uddannelse, enten inden for rammerne af det nuværende projekt eller i et kommende initiativ. Disse forhold er også centrale for, om eleverne vælger at blive boende på Bornholm efter endt uddannelse og dermed for at opnå projektets langsigtede mål.

4.5 Forankring

Projektet har allerede taget vigtige skridt mod forankring, men der mangler fortsat en klar plan for det videre samarbejde og kommunikationsarbejde.

Projektet er allerede begyndt at arbejde med dele af forankringen af dets indsigter og aktiviteter. Vi vurderer det særligt meningsfuldt, at projektet er begyndt at udvikle drejebøger for de sociale events, der afholdes for eleverne. Drejebøgerne skal gøre overtagelsen af aktiviteterne lettere, så det efter projektperioden bliver nemt og tilgængeligt at videreføre dem. Dette bidrager til at videreføre viden om fremgangsmåder og best practice, hvilket i sidste ende gør det mindre ressourcekrævende for uddannelserne at opretholde det styrkede studiemiljø.

Projektledelsen er enige om, at samarbejdet udgør en meningsfuld ramme for arbejdet med fælles udfordringer, som de ønsker fortsætter. De vurderer, at det giver god mening at arbejde fælles med udfordringer såsom tiltrækning og et velfungerende studiemiljø. Det understøtter forankringen af projektets aktiviteter, men vi vurderer, at forankringen kan styrkes yderligere, hvis parterne allerede nu udarbejder en plan for samarbejdets fremtidige struktur. En sådan plan kan for eksempel omfatte aftaler om faste fælles møder, tydelig rolle- og ansvarsfordeling samt en afklaring af, hvilke aktiviteter der fremadrettet skal løftes i fællesskab, og hvilke der forankres hos de enkelte uddannelsesinstitutioner.

Der foreligger endnu ingen klar plan for, hvordan kommunikationsstrategien skal fortsætte efter projektperiodens afslutning. Vi vurderer, at projektledelsen bør drøfte, hvordan de mest meningsfulde indsatser kan og bør videreføres efter projektets afslutning. Dette kan eventuelt tænkes sammen med en fortsættelse af samarbejdet på tværs af campusfællesskabet.

4.6 Monitorering og opfølgning

Der er god indsigt i deltagelsen i projektets aktiviteter, men effekten på tiltrækningen af nye elever er stadig utilstrækkeligt belyst.

Der føres løbende logbog for de enkelte sociale aktiviteter i campusfællesskabet, og projektholder har derfor gode data om, hvor mange elever der deltager i disse aktiviteter, men også om de mindre læringer, der opstår undervejs. Indsigterne fra de sociale aktiviteter skrives ind i drejebogen som er nævnt ovenfor, og projektet har via denne et system for at samle erfaringer og best-practices løbende. For de sociale aktiviteter på campus er det muligt både at observere elevernes deltagelse og at spørge dem direkte om deres oplevelse af

udbytte, fællesskab og tilknytning. Vi anbefaler derfor, at projektet som supplement til deltagerantal i højere grad indsamler denne type viden løbende, så det bliver lettere at dokumentere, hvilke aktiviteter der styrker studiemiljøet, og hvordan de virker for forskellige elevgrupper.

Det er vanskeligere at følge effekterne i forhold til tiltrækningen af nye elever. Her står projektet på nuværende tidspunkt svagt, når det gælder muligheden for at udtale sig om egne effekter. Vi vurderer, at projektet har svært ved at identificere, hvilke af dets indsatser der skaber værdi, og hvilke der ikke gør. Vi anbefaler derfor, at projektet begynder systematisk at indsamle viden om kommunikationsindsatsernes rækkevidde blandt målgruppen og samtidig spørger nye elever, om de har oplevet eller deltaget i en af disse indsatser. På den måde vil projektet i højere grad kunne sandsynliggøre, at det har nået de elever, som starter på uddannelserne, og at det har været en af de faktorer, der har påvirket deres valg af campusfællesskabet.

5 anbefalinger og læring

Her præsenterer vi de vigtigste anbefalinger og læringspunkter, som evaluator vil pege på med baggrund i evalueringen. Punkterne er ikke i prioriteret rækkefølge. For hver anbefaling eller læringspunkt er der angivet en primær målgruppe. Nedenstående tabel giver et overblik over, hvilke målgrupper, anbefalingerne og læringspunkterne relaterer sig til

Anbefaling/læringspunkt nr.	1	2	3	4	5
Projektholder	X	X	X	X	X
Øvrige operatører				X	X
Udvalg og rammesættere					X

1: Vi anbefaler at der opbygges en mere systematisk måde at indsamle viden om aktiviteterets effekt. Den første halvdel af projektperioden har projektholder produceret og afholdt mange typer af aktiviteter og rekrutteringsindsatser. På trods af dette, er det vores oplevelse, at projektholder har svært ved at redegøre for, hvilke af aktiviteterne der bidrager til nye elever. Projektet er lykket med at rekruttere ukrainske studerende efter en målrettet indsats og her er forklaringen på succesen tydelig. Men for de danske elever er det markant svære at vurdere, hvornår projektet har gjort en indsats og påvirket deres uddannelsesvalg. Deltagerantal og reach fortæller ikke hvor mange der bliver påvirket af indsatsen. Vi anbefaler derfor, at projektet i højere grad får opbygget en systematik for, hvordan særligt rekrutteringsindsatsernes effekt kan måles. Specifikt er projektet nødt til systematisk at indsamle viden om nye elevers kendskab til projektets aktiviteter og på den måde sandsynliggøre deres effekt.

2: Projektet bør fokusere på at anvende deres viden om, hvilke rekrutteringsaktiviteter der virker og hvilke der ikke gør, så indsatsen kan prioriteres. Som projektet er nu, afholdes der mange aktiviteter og samtidig har projektledelsen svært ved at udpege de mest effektfulde indsatser, særligt ift. rekrutteringen. Vi anbefaler derfor, at projektet mere strategisk begynder at indsamle viden om, hvad der virker. Indenfor rekruttering af nye elever kræver det at projektet ved hvor mange i målgruppen deres indsatser når ud, samt hvor mange af de nye elever der starter, der kender til eller har deltaget i en indsats. På den måde kan de sandsynliggøre, hvilke indsatser flest elever påvirkes af og samtidig styrke projektledelsens muligheder for strategisk at prioritere aktiviteterne.

3: Projektet bør i højere grad fokusere på de sociale aktiviteter, der dokumenterbart engagerer og aktiverer eleverne, så indsatsen kan nå en større del af målgruppen. Selvom projektet allerede indsamler relevant viden om de enkelte aktiviteter og løbende justerer dem, udtrykker flere undervisere, at der er udfordringer med at rekruttere deltagere til aktiviteterne. Samtidig, vurderer vi, at projektet har svært ved at redegøre for, hvilke aktiviteter der har den største effekt på fællesskabet. Vi vurderer derfor, at det ikke alene handler om at indsamle deltagerantal og forbedre eksisterende aktiviteter, men også om at sikre, at aktiviteterne matcher elevernes præferencer og rammevilkår. I arbejdet med at styrke studiemiljøet anbefaler vi, at projektet systematisk identificerer og opskalerer de elementer, der kendetegner de mest succesfulde aktiviteter. Input fra eleverne peger eksempelvis på, at aktiviteter i skoletiden har markant højere deltagelse. Når dette ikke

er muligt, bliver det afgørende, at projektet opnår en bedre forståelse af, hvilke faktorer der kan motivere deltagelse uden for skoletid. Vi vurderer derfor, at en tættere og mere systematisk inddragelse af eleverne er central. Projektet kan med fordel etablere en løbende dialog med eleverne om, hvad der skaber relevante og attraktive aktiviteter. Givet projektets brede målgruppe vil én tilgang næppe være tilstrækkelig på tværs af uddannelser, og en mere differentieret tilgang baseret på elevgruppernes behov vil derfor styrke både deltagelse og effekt.

4: Vi anbefaler at projektledelsen udvikler en fast struktur for vidreførslen af det gode samarbejde, som projektet har startet. Projektet har givet anledning til at kickstarte et mere formelt samarbejde mellem de forskellige uddannelser som er en del af campusfællesskabet. På grund af deres fælles geografiske lokation står alle institutionerne med de samme fælles udfordringer og dermed et stort incitament til at koordinere og samtænke indsatsen – noget som projektet ifølge projektledelsen har været et startskud på. Vi anbefaler derfor, at projektledelsen får designet en fast form på deres samarbejde fremadrettet, da udfordringer med optag og fastholdelse af elever næppe er løst med en treårig indsats. En mere varig struktur for projektledelsen vil både være i stand til at forankre projektets aktiviteter og læringer, men også skabe værdi for den enkelte uddannelsesinstitution ved kollektivt at løfte udfordringer, som de ellers hver især skal håndtere.

5: Vi anbefaler at dette projekt eller et fremtidigt i højere grad fokuserer på tiden efter studiet. Det er ikke tilstrækkeligt alene at adressere udfordringerne med elevoptag og studiemiljø, hvis målet også er at øge andelen af elever, der bliver på Bornholm efter endt uddannelse. Her vurderer vi, at jobmuligheder og adgang til praktikpladser er mindst lige så vigtige som rekruttering og fastholdelse under uddannelsen.

Spørgeskemabesvareelserne viser samtidig, at eleverne i høj grad både ønsker at få job og blive boende på Bornholm efter afsluttet uddannelse. Det peger på, at der allerede findes et reelt potentiale for fastholdelse, men også at der mangler næste trin i effektkæden, hvis dette potentiale skal omsættes til varig tilknytning til øen. Det nuværende projekt har bidraget til at skabe nogle vigtige forudsætninger ved at arbejde med tiltrækning af flere elever. Vi anbefaler derfor, at projektet – enten inden for rammerne af det nuværende initiativ eller i et kommende – i højere grad arbejder med relationen til relevante arbejdsgivere på Bornholm. Det kan for eksempel ske gennem et netværk, hvor arbejdsgiverne får mulighed for at præge undervisningen og samtidig forpligter sig til at tilbyde praktikforløb. En sådan indsats vil kunne forbinde eleverne mere direkte med relevante aktører på øen og dermed styrke grundlaget for en mere varig erhvervsmæssig tilknytning til Bornholm efter afsluttet uddannelse.

